מדינת ישראל
משרד המשפטים

רשות התאגידים
רשם המפלגות

י״ח אלול תשע״ב
5 ספטמבר 2012

לכבוד
גב׳ שרית השקס
רח׳ שמריהו לוין 20
ירושלים 96664

הנדון: **<u>החלטת רשם המפלגות בהתנגדותך לרישומה של מפלגת</u>**
<u>״הפיראטים״ בפנקס המפלגות, לפי סעיף 6(ג)</u>
<u>לחוק המפלגות, התשנ״ב-1992</u>

<u>פתח דבר</u>

1. ביום 9.7.2012 הוגשה לרשם המפלגות בקשה לרישום מפלגת ״**הפיראטים**״. בהתאם להוראת סעיף 4(ב) לחוק המפלגות, התשנ״ב-1992 (להלן – חוק המפלגות), הודעה בדבר הגשת הבקשה פורסמה ברשומות ביום 23.7.2012 (י״פ 6449) ובעיתונים: ידיעות אחרונות, ישראל היום, וכול אל-ערב.
2. התנגדותך לרישומה של המפלגה שבנדון התקבלה במשרדנו ביום 21.8.12. לאחר בחינת ההתנגדות, **הגענו לכלל החלטה כי יש לדחותה** וזאת כפי שיפורט להלן:

<u>נימוקי ההתנגדות</u>

3. בהתנגדותך הנך טוענת כי רישום מפלגת ״הפיראטים״ יביא להטעיית ׳הציבור הרחב׳ באופן שיטעה לחשוב כי מפלגה זו מייצגת את תנועת הפיראטים העולמית וכן קבוצה נוספת, אשר לטענתך פועלת בארץ תחת שם זה (״פיראטים״) מזה מספר חודשים.
4. לדברייך, בתקנון המפלגה ישנן הוראות שונות הנוגדות את ערכי תנועת הפיראטים העולמית, ביניהן הסמכות המוקנית להנהלה לשינוי התקנון, מנגנון קבלת חברים למפלגה ועוד. עוד ציינת כי עניינים אלו ואחרים גרמו לך, הנמנית על מייסדי המפלגה, לבקש למשוך את חתימתך ולבטל את חברותך במפלגה.
5. התנגדותך נסמכת על האמור בסעיף 8(א) לחוק המפלגות, המפורט להלן.

<u>המסגרת הנורמטיבית</u>

6. סעיף 8(א), ו- 8(א1) לחוק המפלגות קובע:

״8.(א) לא תירשם מפלגה בשם העלול להטעות או בשם העלול לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו.

(א1) בלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף קטן (א), לא תירשם מפלגה בשם הזהה,

או בשם הדומה עד כדי להטעות, לשם של אחד מאלה:

(1) מפלגה רשומה או שהיתה רשומה;

(2) 2 תאגיד שקיימת זיקה בינו לבין המפלגה המבקשת להירשם, הרשום כדין בישראל, או שהיה רשום כדין בישראל, חדל להתקיים, וטרם חלפו שישה חודשים מיום שחדל להתקיים כאמור; בפסקה זו, "חדל להתקיים" - לרבות אחד מאלה: לענין עמותה - עמותה שהסתיים פירוקה מרצון, או שחוסלה, לפי הוראות סעיפים 47 או 54 לחוק העמותות, התש"ם-1980; לענין חברה - חברה שחוסלה לפי סעיפים 315 או 339 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983. לענין אגודה שיתופית - אגודה שבוטל רישומה לפי סעיף 50 לפקודת האגודות השיתופיות; לענין שותפות - שותפות שנמחקה מהרישום או שחוסלה לפי סעיף 73 לפקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975;

7. בע"א 4531/91 דרויש נאסר נ' רשמת העמותות[1] (להלן – פ"ד נאסר), נבחנה סוגיית ההטעיה בשם לעניין רישום עמותה. בית המשפט בחן את עקרונות היסוד העומדים בבסיסו של חוק העמותות, התש"ם-1980, וחופש ההתאגדות בכללם, לגביו נקבע:

"חופש ההתאגדות הוכר כבר עת רבה כאחת מחירויות היסוד של האדם (ראה, למשל: ד"נ 16/61 [1], בעמ' 1220; בג"צ 253/64 ג'ריס נ 'הממונה על מחוז חיפה [6], בעמ' 679; בג"צ 124/70 שמש ואח' נ' רשם החברות [7], בעמ' 509). על חשיבותה של זכות ההתאגדות עמדנו לאחרונה בע"א 1282/93 רשמת העמותות נ' ב' כהנא ואח' [8], שעסק אף הוא בסמכותה של המשיבה לסרב לרשום עמותה, בפעם ההיא על-פי סעיף 3לחוק העמותות (שיידון להלן); אמרתי שם, בעמ' 106:

"זכות ההתאגדות היא זכות יסוד הן מבחינת זכויותיו האישיות של האזרח במדינה דמוקרטית, הן מבחינת העיקרים החברתיים המנחים אותה והן מבחינת אופיה כמדינת חוק. חופש ההתאגדות היא זכות היחיד והכלל, והוא תנאי שאין בלעדיו לקיומה של הדמוקרטיה."

יש התופסים את חופש ההתאגדות כענף מענפיו של חופש הביטוי:

"זכות זו כמוה כזכות חופש הדיבור בחברה דמוקרטית, וקשורה היא אליה בקשר הדוק, כש'ההתאגדות היא שלב, בו מתלכדים מספר אנשים, לליבון וקידום רעיון מסויים, והיא עדות למעבר שבין הגיבוש האידיבידואלי של הרעיון לגיבושו החברתי'" (בג"צ 507/85 תמימי ואח' נ' שר הבטחון ואח' [9], בעמ' 59, תוך הפניה ל-פ' להב, "על חופש הביטוי בפסיקת בית-המשפט העליון" משפטים ז (תשל"ו-ל"ז) 375, 415)".

בפסק הדין, בחן בית המשפט אף את מעמדה של **הזכות לבחירת שם**, כחלק בלתי נפרד מזכות ההתאגדות:

[1] ע"א 4531/91 דרויש נאסר נ' רשמת העמותות פ"ד מח(3) 294

"אף שמה של התאגדות הוא חלק מאישיותה. ובהיות חופש ההתאגדות בבחינת ענף של חופש הביטוי, ובהיות ההתאגדות צורה של ביטוי (ראה ע"א 1282/83 [8] הנ"ל), הרי שלבחירת השם חשיבות גם מבחינת חופש הביטוי. השם, כמו ההתאגדות עצמה, מבטא את מטרות ההתאגדות וייעודיה. הכרה באוטונומיה של הפרטים להתאגד משמעותה גם הכרה בזכותם לבור שם להתאגדות. חברה דמוקרטית המכבדת את זכותם של פרטיה להתאגד, חייבת גם לאפשר להם לבחור את שם התאגדותם כרצונם. ניתן לתפוס זכות זו כחלק מזכות ההתאגדות, וניתן לתפוס אותה כחלק מחופש הביטוי - הן של ההתאגדות והן של הפרטים המרכיבים אותה.
לכן, אין ביכולתי להסכים לגישתו של בית המשפט קמא, כי "הסירוב לרשום בדיוק את שם העמותה כפי שנתבקש, אינה מגבילה גם כל זכות אחרת מזכויות המערערים (פרט לזכות הבחירה של השם), שהרי כל אותם זכויות שהם מבקשים לקבל בדרך של התארגנות לא הוגבלו, אלא כונו בשם שהוא שונה במעט מהשם שאותו ביקשו..." (ההדגשה שלי - מ' ש'). מה לי אם השם שונה במעט, ומה לי אם שונה הוא כמרחק מזרח ממערב. ברי כי חברה המקנה לפרטיה חופש להתאגד, אך שומרת לעצמה את הזכות להורות להם באיזה שם להשתמש (או לאסור שימוש בשם המבוקש על-ידיהם) בלא הבחנה, אינה יכולה לטעון שהיא מקנה חירות כאמור. לכן אין להסכים גם לדברי בית המשפט קמא, שלפיהם אין בהחלטת רשמת העמותות משום פגיעה ב"פרורוגטיבת בחירת השם" (בלשונו של בית המשפט קמא) עד כדי פגיעה בחופש ההתאגדות או בחופש הביטוי".

8. בהתבסס על עקרונות אלו, הגיע בית המשפט לכלל מסקנה כי נוסחת האיזון הראויה בין זכויות היסוד הללו לבין האינטרס הציבורי שבמניעת הטעיה, הינה בדרגה ההסתברותית הגבוהה ביותר – **נוסחת הוודאות הקרובה**.

9. נוסחה זו, אומצה אף לעניין סעיף 8 לחוק המפלגות. ברע"א 10503/02 אביאל אהרון נ' רשם המפלגות[2] (להלן – פ"ד אביאל), קבע הנשיא ברק:

"בענייננו, ההתנגשות היא בין שני העקרונות הבאים: העקרון האחד, הוא זכותה של מפלגה לשם. השם מהווה חלק מהותי ממימוש הזכות להתאגד. הוא חלק מחופש הביטוי. הוא נגזר מהאוטונומיה של הרצון הפרטי (ראו פרשת נאסר, עמ' 302). הוא ביטוי למהותה, למטרותיה ולפעולתה. העקרון האחר הוא החשש להטעיה (ראו פרשת נאסר, עמ' 306). ההטעיה פוגעת בשוויון ובאפשרות האפקטיבית לממש את הזכות לבחור. בכך היא פוגעת בדמוקרטיה עצמה. מהו האיזון הראוי בין העקרונות המתנגשים.

שאלה זו אינה חדשה עמנו. היא התעוררה בפרשת נאסר (לעניין רישום עמותה) ובפרשת טרופר (לעניין רישום מפלגה). על רקע שתי פרשות אלה, מקובל עלינו כי האיזון הראוי בין העקרונות המתנגשים מתבטא באיזון העקרוני הבא: הרשם רשאי לסרב לרשום מפלגה בשם פלוני אם קיימת ודאות קרובה כי רישום בשם פלוני יביא להטעיה של הציבור".

10. מבחן הוודאות הקרובה שאומץ לצורך בחינת הטעיה אפשרית בשמה של מפלגה, מעיד על מידת הצמצום בה יש לנקוט בפסילת שמה של מפלגה. כך, בפ"ד נאסר קבע בית המשפט:

"... הרי שגם אם מסכימים לעצם מסירת הסמכות לרשם שלא לאשר את השם המבוקש להתאגדות על-ידי מבקשיה, יש לפרש את הסמכות בצמצום, ועל רקע

[2] רע"א 10503/02 אביאל אהרון נ' רשם המפלגות פ"ד נז(1) 703

זכויות היסוד. על-פי גישה זו קבענו, כי לרשם סמכות לסרב לרשום את העמותה או לסרב לשמה, רק בהתקיים חשש לוודאות קרובה לתוצאה שמבקש המחוקק למנוע".

ובפ"ד אביאל נקבע:

"... המפלגה היא "יחידה חוקתית" (ראו בג"ץ 1635/90 ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה, פ"ד מה(1) 749, 836; בג"ץ 5364/94 ולנר נ' יושב-ראש מפלגת העבודה הישראלית, פ"ד מט(1) 758, 802). היא מכשיר מרכזי בתכנון הפוליטי ובעיצוב הפעילות החברתית במדינה (ראו קלינגהופר," המסגרת החוקית של מפלגות בישראל", ספר אורי ידין 199, 202 (כרך ב', תש"ן); י' מרזל, המעמד החוקתי של מפלגות פוליטיות (חיבור לשם קבלת התואר דוקטור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים) (2002)). <u>לאור אופיה זה ראוי הוא שלא להרחיב בדרך פרשנות את המקרים המונעים רישומה של מפלגה בשל שמה. יש לאפשר ל"שוק הדעות הפוליטי" לפעול. יש לשמור על הדינמיות בתחרות בין המפלגות</u>".

(ההדגשה אינה במקור)

ודוק: הדווקנות בה יש לנקוט בעניין זה נלמדת גם מהוראות החוק. סעיף 6(ד) לחוק המפלגות קובע:

"(ד) סירב הרשם לרשום מפלגה יעביר הרשם את דבר הסירוב ונימוקיו לאישור בית המשפט העליון."

היינו – ככלל, יש לקיים את חופש ההתאגדות ולאפשר למפלגות לממש את זכותן לבחירת שם. רק במקרים חריגים, העולים כדי ודאות קרובה להטעיה, תסורב בקשת מפלגה לרישום בשם מבוקש, וזאת רק לאחר אישורו של בית המשפט העליון.

<u>מן הכלל אל הפרט</u>

11. בפנקס המפלגות אין ולא היתה מפלגה רשומה בשם "הפיראטים". ככל שקיימת קבוצה כלשהי המתכנה בשם זה, כנטען בהתנגדותך, הרי שהיא אינה מפלגה רשומה ויש לבחון, בהתבסס על הוראת סעיף 8(א) לחוק המפלגות ועל רקע האמור לעיל, האם קיימת ודאות קרובה להטעיית הציבור במקרה זה, הנלמדת ממכלול נסיבות העניין.

12. אנו סבורים כי **לא ניתן לבסס ודאות קרובה להטעיה** ביחס לקבוצה שמעמדה ופועלה אינו ברור, וכן לא ברורה מידת היכרות 'הציבור הרחב' עם קבוצה זו, אם בכלל. ככל שתפעל קבוצה זו לרישום מפלגה בעתיד, הרי שבקשתה לרישום תיבחן בהתאם לאמור בדין.

13. עוד נציין, כי **נימוקי ההתנגדות אינם עומדים בנטל ההוכחה הנדרש לעניין זה**. בע"א 1282/93 <u>רשמת העמותות נ' כהנא ואח'</u>[3] (אשר אומץ בפ"ד נאסר), נקבע כי יש לעגן את החששות והחשדות "בנתונים בדוקים ומשכנעים":

"חופש ההתאגדות היא זכות היחיד והכלל והוא תנאי שאין בלעדיו לקיומה של הדמוקרטיה. המהות והאופי של הזכות משליכים על מידתה של ההוכחה הדרושה לביסוס "יסוד סביר" למסקנה. בכגון דא ראוי לאמץ את המבחן שנקבע לגבי פעולות אחרות של רשות סטטוטורית העלולות לפגוע בזכויות הפרט, דהיינו: נדרש כי הראיות

[3] ע"א 1282/93 <u>רשמת העמותות נ' כהנא ואח'</u> פ"ד מז(4) 100

שיובאו לפני הרשות המינהלית והיכולות לבסס סירוב, תהיינה ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות (ראה בג"צ 159/84 שאהין נ' מפקד כוחות צה"ל באזור רצועת עזה, בעמ' 327). במילים אחרות, יסוד סביר למסקנה מן הנכון שיעוגן בנתונים שאינם בגדר חשדות וספקולציות, אלא בנתונים בדוקים ומשכנעים, המגיעים, כאמור, אליבא דכולי בעלי הדין, לרמת ה'וודאות הקרובה'".

ועוד, ברע"א 2088/96 ד"ר דניאל טרופר נ' רשם המפלגות[4], נבחנה החלטתו של רשם המפלגות בדבר דחיית התנגדותה של עמותת "גשר מפעלים חינוכיים" לרישום שמה של מפלגת "גשר תנועה חברתית לאומית". בית המשפט פסק כי בדין נדחתה התנגדות העמותה בהיעדר ביסוסה של ודאות קרובה להטעיה, כנדרש. בהקשר זה נקבע:

"הרשם דחה את ההתנגדות משום שהיא לא נתמכה על-ידי עובדות, שיצביעו ולו רק על אפשרות סבירה של הטעיה ועל אפשרות סבירה של נזק מהותי שייגרם לעמותה. כל ההתנגדות אינה מתבססת אלא על חשש. החשש הוא, כנראה, אמיתי. אך אין די בחשש כזה, שאף לפי השכל הישר אין הוא חשש ברור וחזק, כדי לשלול את הזכות של מפלגה לבחור לעצמה שם".

(ההדגשות אינן במקור)

14. בהתנגדותך לא הובאו נתונים המעידים על הסתברות להטעיה, לא כל שכן "נתונים ברורים ומשכנעים" להוכחת ודאות קרובה להטעיה, כנדרש; יתירה מזאת, לא הובאה אסמכתא כלשהי לאישוש קיומה של הקבוצה הנטענת ו/או נתונים על פעילותה. לא הובאו גם נתונים כלשהם המעידים על מידת החשיפה של הציבור לקבוצה ו/או לפעילותה ולא באשר להסתברות כי "הציבור הרחב" יטעה לחשוב כי מדובר בקבוצה זו, כפי שטענת. כפי שפורט לעיל, אין די בחשש – ודאי לא חשש סובייקטיבי שאינו נתמך בנתונים משמעותיים – כדי להביא לאי רישומה של מפלגה בשם מסויים.

15. אשר לטענותייך בדבר אי התאמת עקרונות המפלגה לערכי תנועת הפיראטים העולמית - מבדיקה כללית שערכנו, למעלה מן הצורך, ביחס לעקרונות תנועת הפיראטים במדינות שונות נראה כי מטרות המפלגה אכן עולות בקנה אחד עם "רוח" עקרונות אלה. בנוסף, עצם כינויה של המפלגה בשם זה אינו מחייב אותה, לדידנו, לאימוץ גורף ומלא של עקרונות התנועה העולמית, אשר חלקם משתנים אף הם ממדינה למדינה. לא ניתן לומר, לדעתנו, כי יש בנקודות עליהן הצבעת בהתנגדותך כדי להוכיח וודאות קרובה להטעיה אף בענין זה.

16. למותר לציין כי ככל שאינך מסכימה עם עקרונות המפלגה או התנהלותה עומדת לך זכותך לפרוש ממנה בכל עת.

סוף דבר

17. על יסוד כל האמור לעיל, אנו דוחים את התנגדותך שבנדון.

---

[4] רע"א 2088/96 ד"ר דניאל טרופר נ' רשם המפלגות פ"ד מט(5) 419

18. יצוין, כי בהתאם לאמור בסעיף 6(ג) לחוק המפלגות, החלטתנו זאת ניתנת לערעור ברשות לבית המשפט העליון, תוך שלושים ימים מיום שניתנה.

בכבוד רב,

אלון בכר, עו"ד
ראש רשות התאגידים
רשם המפלגות

העתק: מפלגת "הפיראטים" (בהליכי רישום)